

ชื่อโครงการวิจัย

การจัดทำข้อเสนอในการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทยเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

รายชื่อผู้วิจัย

อาจารย์ พันธุ์เทพ วิฑิตอนันต์

โครงการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอในการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดและทฤษฎี สภาพปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดในการใช้บังคับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ รวมทั้ง เพื่อแสวงหา แนวทางที่เหมาะสมในการจัดทำข้อเสนอในการตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายใต้หลักการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ส่วนกระบวนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและ การสัมภาษณ์เจาะลึก โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในกระบวนการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและ นักวิชาการจากภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีความสำคัญในกระบวนการ เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการวิจัยพบว่า การที่จะทำให้กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนมีประสิทธิภาพ บังคับ ทางกฎหมายอย่างแท้จริง จะต้องตราบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ภายใต้แนวความคิดและหลักการ อันมี สาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. การกำหนดให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ เกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน มี กรอบระยะเวลาในการตรากฎหมายเพื่ออนุวัติการฯ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ชัดเจน รวมทั้ง กรณีที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มิได้กำหนดให้ต้องอนุวัติการฯ มีสภาพบังคับทางกฎหมายทันทีและมีผล ผูกพันให้องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐทั้งหลายที่เกี่ยวข้องต้องถือปฏิบัติตาม ซึ่งในกรณีที่องค์กรหรือ หน่วยงานภาครัฐยังไม่มีการตรากฎหมายและกลไกออกมารองรับการใช้บังคับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ องค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐต้องปฏิบัติตามให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ถึงแม้ว่าประชาชน จะสามารถใช้สิทธิทางศาลตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ ได้โดยตรงอยู่แล้วก็ตาม

2. การที่กำหนดให้มีการจำแนกหรือจัดกลุ่มภาคส่วนของประชาชนจากทุกภาคส่วนในสังคม อย่างแท้จริง เพื่อรองรับกระบวนการและกลไกในการใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญฯ ภายใต้แนวความคิดใน การใช้สิทธิผ่านระบบกลุ่มตัวแทนจากทุกภาคส่วนในสังคม

3. การกำหนดให้การใดที่รัฐตรากฎหมายหรือกระทำการใดที่ขัดหรือแย้งกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมีสภาพบังคับทางกฎหมายให้รัฐต้องรับผิดชอบ และประชาชนสามารถใช้สิทธิทางศาลได้โดยตรง

4. การกำหนดให้จัดตั้งองค์กรที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญฯ

5. การกำหนดให้สิทธิและมาตรการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มีผลผูกพันกับการตัดสินใจของรัฐ

6. การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นสิทธิ

7. การกำหนดให้รัฐธรรมนูญฯ มีความสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และความตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสมควรจัดตั้งองค์กรศาลที่มีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกทางด้านการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

8. การกำหนดสิทธิของประชาชนในกระบวนการริเริ่มให้มีการออกเสียงประชามติโดยรัฐเป็นผู้ให้การส่งเสริมและสนับสนุน และกำหนดหลักการให้เหตุที่ต้องจัดให้มีการออกเสียงประชามติ หมายความว่า การเสนอร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับใหม่ การยกเลิกรัฐธรรมนูญฯ ฉบับเดิมหรือการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฯ รวมทั้ง การกำหนดให้ผลของการปรึกษาหารือสาธารณะมีผลผูกพันต่อการตัดสินใจของคณะรัฐมนตรีให้ต้องปฏิบัติตาม

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประเด็นสำคัญอยู่ที่การกำหนดหลักการให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สามารถสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ กับมาตรการทางกฎหมายในลำดับรองให้มีการริเริ่มและกลไกการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อเท็จจริง การปรึกษาหารือสาธารณะ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการมอบอำนาจในการตัดสินใจ รวมทั้ง ต้องสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ กับกระบวนการตัดสินใจของรัฐด้วย

ส่วนข้อเสนอแนะเชิงการบริหาร ประเด็นสำคัญอยู่ที่การกำหนดหลักการให้รัฐธรรมนูญฯ สามารถสร้างความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ กรณีที่มีได้กำหนดให้ต้องอนุวัติการฯ กับมาตรการทางกฎหมายขององค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถใช้บังคับและรองรับการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างแท้จริงต่อไป

Research Title The Proposal for legislating Thai Constitutional Provision on
Promotion of the Public Participation

Authors Phunthep Vititanane, University Lecturer

The purposes of this research are 1) to study the concepts and theories, problems and obstacles and the limitations of the enforcement of the Constitution 2) to find the appropriate way to make the proposal for the legislation of the Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2550 for promoting the public participation under the democratic regime of government with the King as Head of State.

The procedure employed the qualitative research consisting of the documentary analysis and the in-dept interview. The samples used were experts and academic persons from all sectors as well as the related persons in the public participation process.

The findings revealed that to make the public participation process have more effective legal enforcement, there should be the legislation of the Constitution under the following concepts and principles;

1) the Constitutional provision about the promotion of the public participation should have clear timeframe for implementing legislation in accordance with the intention of the Constitution. In case of the Constitutional provision not specifying about the implementing legislation immediately and the obligation making all related organizations or public agencies follow, the organizations or public agencies still have no legal measures or mechanism certified the enforcement of the Constitutional provision. The organizations or public agencies still have to follow and act in accordance with the Constitutional provision, although people can directly use the court right as provided in the Constitution.

2) there should be the classification of people from all sectors in the society to certify the process or the mechanism to preserve the Constitutional right under the concept of the representative system.

3) In case where the State enacted the law or took the action inconsistent with State Administration Policy, there should be the legal enforcement to the Government for show its accountabilities and people can directly their judicial right.

4) there should be the independent organization that is mainly responsible for the promotion of the public participation.

5) the State decisions should be obliged to the right and measure of the public participation as provided in the Constitution.

6) to provide the action of the voting in an election as the Right

7) the Constitution should be provided in accordance with the Declaration of the Human Rights and other International Agreement. There should be the establishment of the judicial organization which is responsible for preserving the Human Rights protection and justice.

8) to set people's right for initiating the referendum supported by the State and set the principles about the causes leading to the arrangement of the referendum including the proposal of the new draft Constitution, the abolition of the Constitution or the amendment of the Constitution. Moreover, the results of public consultation should be obliged to the Cabinet's decision.

The policy suggestion includes the major issue of setting the Constitutional principle which creates the relation and linkage between the Constitutional provision and the legal measures having the process and mechanism in promoting the public participation in all levels such as fact providing level, public consultation level, performing activity level, decision making level and the delegation level. Moreover, there should be the creation of the relation and the linkage between the process of the promotion of public participation in accordance with the Constitutional provision and State's decision.

Besides, the management suggestion includes the major issue of setting the Constitutional principle B.E. 2550 in order to create the relation and linkage between the Constitutional provision which does not require the implementing legislation from related organizations or public agencies and the legal measure of the organizations or public agencies in order to enable the enforcement and the support of the public participation process.